

Yerel Yönetimler Kooperatifçilik Panelinde Kadın Kooperatifleri Tartışması

Mersin’de yapılan “katılımcı kent yönetişimi için yerel yönetim ve kooperatif iş birliği” panelinde Kalkınma Atölyesi Genel Sekreteri ve kurucularından Ertan Karabıyık kadın kooperatiflerin çoğunlukla toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirir nitelikte olmasını eleştirirken; Kadın Emegi Değerlendirme Vakfı’ndan (KEDV) Bahar Yalçın ise evdeki kadının ekonomik hayata katılması noktasında bu tür kooperatiflerin önemine vurgu yaptı.

Yurttaşlık Derneği’nin, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) ve Friedrich Ebert Stiftung Derneği’yle ortaklaşa düzenlediği “Katılımcı kent yönetişimi için yerel yönetim ve kooperatif iş birliği” paneli Mersin’de Atatürk Kültür Merkezi’nde yapıldı.

Türkiye’de kooperatiflerin sorunlarına değinen Kalkınma Atölyesi Genel Sekreteri Ertan Karabıyık “Kooperatif kuranlar kendileri bir araya gelmedikleri, fikirlerini kendileri oluşturmadıkları sürece bu oluşumların uzun süre

yaşamaları mümkün değildir. Bu nedenle Türkiye’de 80 bin kooperatif, 80 milyon ortak var ama hikayesi yazılacak kooperatif bulmakta zorlanıyoruz. “ dedi. Yerel yönetim-kooperatif ilişkisini çok önemsediklerini belirten Karabıyık, “ Belediyeler hizmetlerini kooperatiflerden almaya dönük çalışmalar yapmalı ve bunu piyasa fiyatının altında, sürekli ve hesap verebilir hizmet almalı. Bu hizmetler yaşlı bakım hizmetlerinden sosyo-psikoloji, imar hizmetlerine kadar kooperatiflerden yararlanmalı. İllerinde kooperatif kurulmasına ve özellikle gençlerin kooperatif kurmasına yönelik iklimi değiştirmeye çalışmalı. Kayırmacı yaklaşım olmamalı. Bu hem belediyeye, hem topluma hem de kooperatife zarar verir. Kooperatifleri denetleyen kooperatiflerle çalışmalılar, elde ettikleri karların nasıl kullanıldığına dair onlarla çalışma

yapmalıdır. Ama temel ilke; birincisi kooperatifleri kurma sürecine girmeyecek, ikincisi kooperatiflere kayırmacı davranmayacak. Bu kooperatiflerin kendi ayakları üzerinde durabilmeleri için sadece ve sadece teknik destek vermeli. Finans desteğinden bahsetmiyoruz! Arsa vermek, bina vermek, personel tahsis etmek doğru değil. Bunları yapamayan kooperatiflerin de batmasına izin vermelerini istiyoruz. Çünkü kooperatifler böyle batarsa anlamlı olur. İnsanların, özellikle gençlerin ufacık sermayelerine güvenerek iş yapmalarını sağlayacak ortam yaratabilmeliler.” şeklinde konuştu.

Kadın Kooperatifleri Tartışması

Konuşmasında Türkiye’deki kadın kooperatifleri de eleştiren Karabıyık, “Pek çok kooperatif bu yeni rüzgarda keşke kooperatif yerine şirket ya da dernek kursalardı. Kuranların ya da kurduranların işlerini azaltırdı. Kooperatif hukuku ile dayanışma hukukunu biraz konuşmak ve neden yapamıyoruz, başaramıyoruz konuşmak gerek? Tarihsel, sınıfsal ve kültürel boyutlarını konuşmalıyız. Kadın kooperatifleri de yemek yapma, el işi gibi konulara yönelik. Bu kadınlar yemek yapmaktan, el işi yapmaktan, çocuk bakmaktan başka bir şey bilmiyor mu? Neden kadın mimarlar, doktorlar, mühendisler kooperatif kurmazlar?” dedi.

Kadın Emeği Değerlendirme Vakfı’ndan (KEDV) Bahar Yalçın da toplumsal rollerin kadınlar önünde en büyük engel olduğuna değinerek, ““Burada eğer bir beceriksizlik varsa, bu kadının da erkeğin de problemi. Himaye olayı ile ilgili belediyeler tarafından bir tür abicilik-ablacılık yapmak, ürünü karşılıksız olarak almak, kalitesine bakmadan almak, hadi kurun bir kooperatif bakalım’ demek çok sakıncalı. Ama diğer yandan kadınların bir araya gelmesinde kamunun görev alması önemli bir şey. Bu ikisi arasındaki farkı ortaya koymamız gerekiyor. İnsanların bir araya gelmesi, örgütlenmesi o kadar kolay bir şey değil. Kamunun bu ortamları yaratabilmesi, kadınların bir araya geleceği ortamı oluşturması, elindeki üretimi satış yapacağı alanları oluşturmak önemli. Kadınlar niye ev içi üretim yapıyor, neden bakım yapıyor? Ben bir mimarım. Mimar olarak çalışırsam çalışırım. Ama evindeki kadın zaten ekonomik hayata katılmadığı için kooperatif kurmak istiyor. Ürünler de bu nedenle buna yönelik böyle çıkıyor. Kendi mesleği ile ilgili ilerlemiş kadınlar ya şirket kuruyor ya da başka kooperatiflere dahil oluyor. Bunun örnekleri de var. Daha yaratıcı kooperatifler çıkıyor. Ama kadın kooperatifi dediğimiz zaman evet mesele biraz bakımla alakalı. Çünkü o zaten çocuğu veya evdeki yaşlı bakımı yüzünden evinden çıkıp da iş hayatına katılamamış. Buna bir çözüm arıyoruz zaten. O evdeki çıkışı bir şekilde ev içi üretimi çıkışı. ” dedi.

Kadın kooperatiflerinin sadece ekonomik boyutuyla değil aynı zamanda kadınlar için sosyalleşme alanı olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirten Yalçın, “Kadın kooperatiflerine belediyeler açısından bakıldığında bu olanağın yaratılması gerekiyor. Ama hadi şu kooperatifi kurun düşüncesinin yanlış olduğu da unutulmamalı. Türkiye’de yaklaşık iki yüz tane kadın kooperatifi var bunun bir kısmı belediyelerden olduğu doğru. Bunlardan faydalanmış binlerce kadın var. Sonuçlara bakıldığında kadınların hayatlarındaki öz güvenlerini kazanmalarına

başka bir iş yapmalarına veya ilk defa para kazanmaya başlamalarında önemli bir etkisi var bu kooperatiflerin. Kadının parasını kazanmakla beraber çocuğuyla veya eşiyile ilişkisi de değişebilir. Belediyeler konusunda kooperatifçilik alanında baktığımızda hemen bunun yasal dayanağı yok deniyor. Aslında baktığımızda belediye mevzuatında kooperatifle işbirliği yapabilir diye bir şey yazmıyor ama engelleyen bir düzenleme de yok. Bakanlıklar için de aynı durum söz konusu. Burada yasal yolların pratiklerle beraber açıldığını görüyoruz. Önemli olan birlikte ne yapacağız, yerelin kalkınma planıyla bu kooperatifleri nasıl bir araya getireceğiz. Belediyenin Buradaki pozisyonu hayata bakışında dönüştürücü olmalı.” Diye konuştu.

“Kooperatifçilik Sihirli Bir Araç Değildir”

İkinci oturumda belediye başkanlarının sunumlarının oturum başkanlığını, barış bildirisini imzaladığı için KHK ile ihraç edilen ve Kültürhane'nin kurucularından olan Ulaş Bayraktar yaptı. Kooperatifin bir sihirli bir araç olmadığını, sadece kooperatif kurmakla bir yere varılamayacağını vurgulayan Bayraktar, “Onun gerektirdiği güveni birlikteliği dayanışmayı tesis ettikten sonra ancak anlam kazanabilir. Ovacık Belediyesi'nin popüler olan tecrübesi, Seferhisar'ın bilinen tecrübeleri kooperatifi sihirli bir formül gibi algılamamıza sebep oluyor. Bu tehlikeli bir tuzak. Onun için kooperatifin gerektirdiği birlikteliği, gönüllülüğü, dayanışmayı ve güveni tesis etmeden bundan bir şey beklemek, daha tam kaldıramadığımız yapı kooperatifleri enkazına yeni bir enkaz ekleme riskini barındırıyor. Bu nedenle yeni bir kooperatif kurmadan önce mesaimizi birbirimizi tanımaya ayırmamız gerektiği aşikar. Bu oturum görünüş olarak belediye başkanlarından oluşan bir oturum gibi gözüküyor. Oysa öyle değil, iki konuğumuzda kooperatifçilik konusunda bilgili ve deneyimli isimler. Mezitli Belediye Başkanı Neşet Tarhan'ın görevi sırasında yaptıklarını da biliyoruz. Ancak kendisi kooperatifçi bir aileden gelmenin yanı sıra kooperatifçilik konusunda akademik çalışma da yapmış. Kooperatifçiliğin hem ziraat kökenini hem de örgütlenme olarak biliyor. Abdullah Özyiğit Tüm Eczacı Kooperatifleri Birliği'ni iflastan kurtarıp kara da geçirmiş birisidir. Aynı zamanda Avrupa'daki kooperatifçilik birliğinin yönetimini de aldı. Hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kooperatifçilik konusunda deneyimi bir isim.” dedi.

Kooperatifçiliğin tarihsel sürecini anlatan Mezitli Belediye Başkanı Neşet Tarhan şu an ülkede gerçek kooperatifçiliğin yapılmadığını savundu. Devletin geçmişte olduğu gibi bu alanda yatırım yapması gerektiğini belirten Tarhan, “Devletin anayasada yazan ‘Devlet kooperatifçiliği teşvik için her önlemi alır’ ifadesinin laftan çıkması gerekiyor. 80 öncesinde Ecevit nasıl umut, heyecan yarattıysa bizim de bir şekilde, köylüden üreticiden başlayarak umut yaratmamız gerekiyor. Anayasanın sosyal devlet ilkesi hayata geçmedikçe kooperatifçilikte de başarılı olmak zor, bunun da altını çizmek istiyorum. Biz gönüllü yarattık. İnsanlar gönüllü çalışmalara katılsın dedik. Gönüllülerimizin yüzde 95'i kadın. Pozitif ayrımcılık konusu çok tartışılıyor. Burada da salona baktım en az yüzde 85'i kadın. Kayırmacılık da olacaktır! İdareler, belediyeler tarımsal kooperatiflere, kadın kooperatiflere pozitif yönden ayrımcılık ve kayırmacılık yapacaktır. Ben tüccardan 10 liraya fidan alıyorsam, 15 lirayı verir kadından alırım. Bu kayırmacılıktır. Paranın gideceği yeri ben çok iyi biliyorum. Kooperatifçiliğin gönüllü olması gerekir, zorlamayla kooperatif olmaz. Biz 9 tane kadın üretici pazarı yaptık 650 kadınımla. Buradan hiçbir para almıyoruz. Kadınlar daha mutlu oldu, daha refah içinde, ehliyet alıp araba kullandılar, ev sahibi oldular. Kadın üretici pazarıyla Çin'de 270 kadar ülkeden 3 yüz kadar belediye katıldı. Sonunda 15 tane finalist kaldı. Türkiye'den, ilçe belediyesinden bir tek biz kaldık finale. Bu 15 finalist arasından birincilik ödülünü aldık.” Diye konuştu.

“Türkiye’de Kooperatif Hikayesi Var”

Tarımda çiftçinin ürettiğiyle markette satılan ürünün arasındaki fiyat farkına da dikkat çeken Tarhan bu konuda öncelikle üreticinin ses çıkarması gerektiğini şöyle vurguladı: “Geçen yıl seftali üreticide 70 kuruştı, -daha sonra 50 kuruşa düştü- Mezitli Pazar yerlerinde 2-2,5 TL markette 5,99 TL’den satıldı. Tüm Türkiye’de böyleydi. Hadi hiç kimse ses çıkarmadı da köylüde de ses yok! Birçok yolu yöntemi var, kahvede toplantı yaptık. Bir yol sundum, ben önünüze geçeceğim, Mezitli’ye kadar beraber yürüyelim arkamdan gelir misiniz, sesimizi tüm Türkiye’ye duyuralım dedim, bir kişi gelmedi! Siz kendi hakkınıza sahip çıkmazsanız başkası sahip çıkmaz. Yasal direnme hakkınızı kullanmanız gerekir.”

Kooperatifçilik alanında tecrübesi olan Mersin Yenişehir’in yeni Belediye Başkanı Abdullah Özyiğit de, Ertan Karabıyık’ın “Türkiye’de kooperatif hikayesi yok” sözlerine 80’lerde faili meçhul cinayetlere kurban giden ecza kooperatifi şehitlerini hatırlatarak başladı ve şunları söyledi: “Türkiye’de hikayesi yazılacak, şehitleri olan kooperatifler var. Eczacılık kooperatifleri 80 öncesinde kurulmuştur.

Neşe Gülersoy (1979’da) Muğla’da, Naci Doğan (1980’de) Bursa’da Bursa Ecza Kooperatifinin başkandayken eczanelerinde öldürüldüler. Bunları öldürenler kim? Ben tanıyorum ki alanına müdahale ettikleri tekelci ilaç dağıtıcılarıdır. Türkiye’de suikastların çok olduğu bir dönemdi 80 öncesi. Bu insanlar eczanelerinde taranarak öldürülen kooperatif şehitleridir. Bir siyasi irade, bir ön açıklık olmadan bu işlerin olma şansı yok. Çünkü yaşamımızı siyaset belirliyor.

Bugün ülkeyi yönetenler eğer kooperatifçiliği öncelikle olsalardı, kooperatifleşmeyle bir büyüme olurdu.

Türkiye’de 32 tane olan eczacılık kooperatifleri şu anda 5 tane. Bir elin parmakları kadar kaldı. Ama tekellere karşı mücadele ediyorlar. Bu mücadele ettikleri yapıları söylesem hemen bilirsiniz; Hedef Ecza kooperatifi. Bu kooperatifin patronu şu anda belli basın-yayın grubunun sahibi Ethem Sancak idi. Oradan Alliance grubuna geçti. Yani eczacı kooperatiflerinin serüveni aslında birçok şeyi anlatıyor.”

Sayfa Görüntülenme: 702

 Zümre Deniz Denli Zümre Deniz Denli 14 Haziran 2019 702

Friedrich-Ebert-Stiftung Derneği

Kooperatifçilik

Tesev

Türkiye Ekonomik Ve Sosyal Etüdler Vakfı

Yurttaşlık Derneği

İlgili Yazılar

RÖPORTAJ

SİVİL TOPLUM GELİŞTİRME

“Sivil Toplum Öncelikli Sektör Olmalı”

BM'den İklim Göçü İçin Emsal Karar: 'İklim Göçmenleri Geri Gönderilmeye Zorlanamaz'

HABER İZLEMEDEYİZ DERNEĞİ

"Türkiye'de Açık Veri Konusunda İşbirliği Artmalı"

Zümre Deniz Denli

ÖNCEKİ

Özel Tohum Vakfı Özel Eğitim Okulu Öğrencilerinden Yıl Sonu Gösterisi!

SONRAKİ

Hak Savunucularından Ortak Panel: "Gezi İddianamesi: Hedefteki Sivil Toplum"

Yorum Yap

Epostanız paylaşılmayacaktır. Zorunlu alanlar * ile işaretlenmiştir.

Yorum *

Adınız *

Eposta *

Website

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

Sivil Sayfalar, sivil toplumun içine kapanma halinin aşılmasına ve etkisinin artmasına katkıda bulunmak amacıyla kuruldu. Sivil toplum haberciliği yaparak sivil toplumun tecrübesini medyaya, kamu yönetimine, siyasete, kanaat dünyasına ve diğer STK'lara görünür kılmayı amaçlıyoruz. Sivil toplum dünyasının sözcülerine, tartışmalara katılabileceği, yeni tartışmalar açabileceği bir mecra sunmayı hedefliyoruz.

[Manifesto](#)

[Yazarlar](#)

[Sivil Toplum Kuruluşları](#)

[Etiket Bulutu](#)

[Sivil Sayfalar Kullanma Kılavuzu](#)

[E-Kütüphane](#)

[Sivil Sözlük](#)

[İletişim](#)

Eposta

ABONE OL

Copyright © 2017 Sivil Sayfalar

[Manifesto](#)

[İletişim](#)

[Siz de Yazın](#)

